

Sygn. akt III U 50/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 września 2022 r.

Sąd Okręgowy w Łomży III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodnicząca - sędzia Jolanta Pardo

Protokolant - Sylwia Korytkowska

po rozpoznaniu 7 września 2022 r. w Ł., na rozprawie

sprawy K. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o prawo do renty rodzinnej

na skutek odwołania K. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z 19 stycznia 2022 r. nr (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt III U 50/22

UZASADNIENIE

Decyzją z 19.01.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił K. S. przyznania prawa do renty rodzinnej po ojcu - ubezpieczonym Z. S. zmarłym 10.08.2021 r. W uzasadnieniu powołał się na przepisy art. 68 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wskazał, że wnioskodawca nie stał się całkowicie niezdolny do pracy w okresie do ukończenia nauki w szkole.

Z decyzją nie zgodził się K. S.. W odwołaniu podniósł, że od urodzenia jest niepełnosprawny. Od urodzenia wymagał pomocy osób trzecich we wszystkich czynnościach życiowych, uczęszczał do szkoły specjalnej. Po ukończeniu szkoły został zatrudniony w (...) w Ł. gdzie wykonywał najprostsze czynności pod dozorem innych osób. Został zwolniony bo nie dawał sobie rady. Po zwolnieniu ma silne stany depresyjne i myśli samobójcze.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie i powtórzył prawną i faktyczną argumentację zawartą w uzasadnieniu decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

K. S. urodził 4 listopada 1968 r. Uczył się w szkole podstawowej ale został skierowany do nauczania specjalnego w Zespole Szkół (...) Szkoła Podstawowa nr (...), gdyż w badaniu psychologicznym stwierdzono upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim. Następnie uczył się w Specjalnej Szkole Zawodowej w zawodzie ogrodnik. 8.09.1986 r. rozpoczął pracę zawodową w tzw. zieleni miejskiej (...) jako pracownik fizyczny w pełnym wymiarze czasu pracy. 28.07.2010 r. umowa o pracę została rozwiązana. Od tamtej pory nie pracuje. Od sierpnia 2010 r. rozpoczął leczenie psychiatryczne.

Od 2018 r. ma rozpoznane organiczne zaburzenia osobowości i zachowania. Był leczony w 2015 r., 2016 r. i 2018 r. w ramach Dziennego Pobytu Szpitalnego (epizod depresji u osoby z deficytem intelektualnym i organiczne zaburzenie osobowości i zachowania). W maju 2016 r. był hospitalizowany psychiatrycznie w lecznictwie zamkniętym z powodu epizodu depresji umiarkowanego (k. 54 akt ZUS).

W grudniu 2011 r. K. S. wystąpił o przyznanie mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Decyzją z 13.03.2012 r. ZUS odmówił prawa do renty nie stwierdzając niezdolności do pracy. Na skutek odwołania od decyzji Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z 26 czerwca 2012 r. wydanym w sprawie III U 203/12 zmieniał zaskarżoną decyzję i przyznał K. S. rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 29 stycznia 2012 r. do 28 grudnia 2013 r. Wyrok uprawomocnił się 18 lipca 2012 r. Prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy było przedłużane decyzjami ZUS do 31 stycznia 2022 r.

Na skutek wniosku o rentę socjalną i rentę rodzinną z 31.08.2021 r. odwołujący się był oceniany przez Lekarza Orzecznika ZUS który orzeczeniem z 17.12.2021 r. stwierdził, że K. S. jest całkowicie niezdolny do pracy od 3.12.2021 r. do 31.12.2023 r. i całkowita niezdolność pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole w okresie od urodzenia do 10.04.1984 r. Orzeczeniem Komisji lekarskiej ZUS z 11.01.2022 r. również stwierdzono, że K. S. jest całkowicie niezdolny do pracy od 3.12.2021 r. (opinia konsultanta ZUS) do 31.12.2023 r. i całkowita niezdolność pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole w okresie od urodzenia do 10.04.1984 r. (orzeczenia w aktach sprawy o rentę socjalną). Orzeczeniami z tych samych dat wykluczono powstanie całkowitej niezdolności do pracy przed 14 czerwca 1986 r. (orzeczenia w aktach sprawy o rentę rodzinną).

W dniu 10.08.2021 r. zmarł ojciec odwołującego Z. S. (uprawniony do emerytury).

Decyzją z 19.01.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił K. S. przyznania prawa do renty rodzinnej po ojcu - ubezpieczonym Z. S. zmarłym 10.08.2021 r. W uzasadnieniu powołał się na przepisy art. 68 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wskazał, że wnioskodawca nie stał się całkowicie niezdolny do pracy w okresie do ukończenia nauki w szkole.

Zgodnie z art.65 i art.66 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r.,poz. 291, dalej ustaw o e.r.f.u.s.) **renta rodzinna** przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy albo spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń bądź pobierała zasiłek lub świadczenie przedemerytalne lub nauczycielskie świadczenie kompensacyjne.

Katalog uprawnionych do renty rodzinnej członków rodziny regulują przepisy art. 67 -71 ustawy o e.r.f.u.s.

W myśl art. 68 ust. 1 powołanej ustawy dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat;
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

W sprawie poza sporem było, iż wnioskodawca K. S. jest dorosłym synem zmarłego ubezpieczonego Z. S., który w chwili śmierci miał ustalone prawo do emerytury.

Okolicznością sporną było natomiast spełnienie przez odwołującego warunku z art. 68 ust.1 pkt 3 ustawy o e.r.f.u.s. ZUS nie kwestionował, że K. S. jest osobą całkowicie niezdolna do pracy. Podważał, że całkowita niezdolność powstała przed ukończeniem nauki w szkole.

Na powyższą okoliczność dopuszczono dowód z opinii biegłych z zakresu psychiatrii, psychologii i medycyny pracy (k.7)

Art. 12 ust. 1 ustawy o e.r.f.u.s., definiując niezdolność do pracy stanowi, że niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Przepisy ust. 2 i 3 art. 12 ustawy o e.r.f.u.s wskazują, że całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy, a częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Natomiast zgodnie z art. 13 ustawy o e.r.f.u.s. przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, oraz możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy, jak też celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Odnosząc się do stanu zdrowia wnioskodawcy, w kontekście przesłanek do pozyskania prawa do renty rodzinnej, biegła z zakresu psychologii stwierdziła, że jego schorzenia spowodowały całkowitą niezdolność do pracy okresowo do 31.12.2023 r. przy czym całkowita niezdolność do pracy powstała 3.12.2021 r. Brak jest podstaw, zdaniem biegłej do stwierdzenia, że całkowita niezdolność powstała przed 14.06.1984 r. (do ukończenia nauki w szkole). Biegła zdiagnozowała u odwołującego się upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim u osoby z organicznymi zaburzeniami osobowości i zachowania.

Po badaniu odwołującego się wskazała, że K. S. jeszcze w okresie dzieciństwa miał stwierdzone upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim w związku z czym od III klasy szkoły podstawowej był skierowany do nauczania specjalnego i kontynuował je do ukończenia Specjalnej Szkoły Zawodowej uzyskując zawód ogrodnika. Następnie przez wiele lat pracował w (...) w tzw. zieleni miejskiej. Rozwiązano z nim umowę bez wypowiedzenia w 2010 r. co bardzo przeżył i zgłosił się do psychiatry, który stwierdził zaburzenia depresyjne. Od 2018 r. ma rozpoznane organiczne zaburzenia osobowości i zachowania. Badania wskazują na otępienie stopnia lekkiego i upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim (dolna granica)- k. 19-26 akt.

Biegły z zakresu psychiatrii podzielił opinię biegłej psycholog. Wskazał, że opiniowany ma lekki stopień upośledzenia umysłowego i organiczne zaburzenia osobowości i zachowania o umiarkowanym charakterze. Opiniowany zaczął leczenie psychiatryczne dopiero w 2010 r. gdyż załamał się po zwolnieniu z pracy. Wcześniej skończył zawodową szkołę specjalną ogrodniczą w 1986 r. i przez wiele lat pracował w pełnym wymiarze czasu pracy. Brak jest zatem podstaw do stwierdzenia niezdolności do pracy w tym okresie. Choroba na przestrzeni lat miała różne nasilenie. Dopiero nasilenie choroby w ostatnim czasie spowodowało całkowitą niezdolność do pracy (k. 42-47 akt). Podobnie biegła z zakresu medycyny pracy wykluczyła powstanie całkowitej niezdolności do pracy przed 14.06.1986 r. a dopiero od 3.12.2021 r. czyli od rozpoznania przez konsultanta z zakresu psychiatrii znacznego upośledzenia funkcjonowania wnioskodawcy. Biegła podkreśliła, że od 2011 r. u odwołującego się rozpoznawano częściową niezdolność do pracy i przyznawano rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy (k. 48-52 akt).

Wszyscy biegli wykluczyli też aby odwołujący się był niezdolny do samodzielnej egzystencji.

Zarzuty do opinii biegłych złożone przez pełnomocnika odwołującego się mają charakter polemiczny. Pełnomocnik opisuje aktualny stan wnioskodawcy, co nie ma wpływu na rozstrzygnięcie. Wskazuje na trudności wnioskodawcy z nauką, brak akceptacji środowiska, przeżycia w pracy zawodowej. Nie podaje żadnych faktów dotyczących leczenia wnioskodawcy w spornym okresie pozwalających na rozpoznanie upośledzenia umysłowego w stopniu wyższym niż lekki.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko zaprezentowane we wnioskach końcowych opinii biegłych sądowych o braku u wnioskodawcy całkowitej niezdolności do pracy w okresie przed ukończeniem szkoły. Zostały one wydane przez

lekarzy specjalistów z dziedzin, które zajmują się stwierdzonymi u wnioskodawcy schorzeniami. Opinie zawierają rzeczową, logiczną i wyczerpującą argumentację i uzasadniają uznanie odwołującego za zdolnego do pracy w okresie do ukończenia szkoły zawodowej.

Zauważyć w tym miejscu należy, że specyfika oceny dowodu z opinii biegłych wyraża się w tym, iż sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez Sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, posiada wiadomości tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. Kryteria oceny tego dowodu stanowią również poziom wiedzy biegłych, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanych w nich stanowisk oraz stopień stanowczości wyrażonych w nich ocen.

Opinie sporządzone przez biegłych w rozpatrywanej sprawie są wnikliwe i wyczerpujące, logiczne i spójne, a wnioski w nich zawarte prawidłowo uzasadnione. Zostały one wydane przez lekarzy specjalistów o uznanym autorytecie i dużym doświadczeniu zawodowym oraz długoletniej praktyce. Biegli w sposób wyczerpujący i przekonujący wskazali dlaczego wydali opinie powyższej treści.

Nie sposób pominąć, że w odniesieniu do odwołującego się również w postępowaniu sądowym w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z 26 czerwca 2012 r. wydanym w sprawie III U 203/12 zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał K. S. rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 29 stycznia 2012 r. do 28 grudnia 2013 r. Wyrok uprawomocnił się 18 lipca 2012 r. W postępowaniu tym nie ustalono aby K. S. był całkowicie niezdolnym do pracy w 2012 r. Decyzje ZUS wydawane potem również przyznawały świadczenie z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Prawomocne orzeczenie sądu wiąże i sąd i strony (art. 365§ 1 KPC) a nadto wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami – art. 366 KPC. Warto przy tym wskazać, że w sprawach o rentę, powagą rzeczy osądzonej objęte są wszystkie przesłanki prawa do renty, czyli: niezdolność do pracy, a w tym stopień i data powstania niezdolności – wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 14.03.2019 r. III AUa 384/18.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴§1 KPC oddalił odwołanie.